

Fingeren på pulsen

Af Marianne Eilsø Munksgaard, Vidensiværksætter hos
Vi Skaber Viden Sammen, ekstern lektor på KP, forfatter, e-læringsdesigner

Hvad er din jobtitel, uddannelse og hvad består dit arbejde af?

Jeg har siden 1. marts 2020 været underviser, coach og vidensiværksætter i: **Vi Skaber Viden Sammen**. Virksomheden designer engagerende læring og online undervisning til sundhedsprofessionelle. I øjeblikket er jeg i gang med at designe og udvikle en uddannelse i klinisk lederskab, hvis primære sigte er at kvalificere til tværfagligt samarbejde og praksisudvikling gennem innovation (Munksgaard 2020a).

Jeg er uddannet sygeplejerske fra Odense Sygeplejerskeuddannelse i 1996. I 2005 blev jeg kandidat i pædagogik, og for et par år siden erhvervede jeg mig en Master i It-Interaktionsdesign med speciale i brugerfokuseret e-læringsdesign. Lige fra jeg blev færdiguddannet sygeplejerske har jeg været interesseret i det pædagogiske felt og særligt i koblingen mellem teori og praksis.

Pt er jeg i fuld gang med at udvikle podcasts, videoer, tekster, quizzes, designe synkron/live online undervisning og noget, som jeg kalder for praksis-udfordrende opgaver.

Hvordan arbejder du med undervisning/vejledning?

Jeg er inspireret af begrebet transformativ læring (Illeris 2003; Mezirow 2005), der omfatter, at man som lærende både arbejder med sig selv og et fagligt problemfelt. Jeg har tre nøgleord for min undervisning: Engagement, praksisorientering og refleksion. Jeg arbejder med at bryde med teori-praksis dikotomien, ved at den lærende tager udgangspunkt i en problemstilling eller problematik på sin arbejdsplads. Selve det pædagogiske design på uddannelsen hænger nøje sammen med den måde, jeg tænker klinisk lederskab på.

Klinisk lederskab er lederskab uden personaleansvar (Munksgaard 2018, 2020b) men ikke desto mindre et lederskab, som sundhedsprofessionelle og undervisere hver dag begår sig i.

Klinisk forstås som det, der sker direkte i relation til patienter og borgere, men klinisk handler også om, hvordan vi som sundhedsprofessionelle opfatter og iagttager virkeligheden omkring os; hvordan vi bruger vores erfaringer og viden, hvordan vi samtaler og danner relationer til mennesker omkring os. Klinik handler derfor også om alt det, der sker uden om patienter og borgere, som er med til at skabe eller disrupte sammenhænge, kvalitet, arbejdsgange, samarbejdsstrukturer, professioner, strategier, teknologi, etc.

Lederskab finder sted i alle de situationer, hvor der skal koordineres, etableres sammenhænge, prioriteres, samarbejdes, delegeres, vejledes og træffes beslutninger i forhold til patienter, borgere, pårørende, kolleger, samarbejdspartnere og studerende/elever. Klinisk lederskab handler således om alle de situationer, hvor vi som sundhedsprofessionelle eller undervisere skal planlægge og skabe aktiviteter og handlinger - hvor vi skal få noget til at ske. Lederskab handler også om alle de situationer, hvor vi tænker, at det her kunne gøres anderledes, bedre eller måske på en mere smart og effektiv måde.

Teori og praksis skal forstås i sammenhæng og retter sig mod en praktisk viden (Schmidt 2006); Det er en viden, som består både af teoretisk viden og praktisk erfaring, som er tilpasset den aktuelle situation via refleksion. For at arbejde med den praktiske viden bringer den lærende en problemstilling, en udfordring, en idé til forbedring eller en vision om forandring fra sit arbejdsliv med sig ind i uddannelsen. Den lærende arbejder med denne problemstilling i relation til teori, metoder og modeller gennem en række forskellige *praksis-udfordrende opgaver*, som bl.a. består i at udfordre egne antagelser, idégenerering, dataindsamling via observation og interview i egen organisation, interessentanalyser, kritisk tænkning, pitch, prototyping, mv. Eksempler på interessante problemstillinger kan være: Hvad er sammenhæng for borgeren? Hvordan etableres et netværk for forløbskoordinatorer? Hvordan bliver jeg en god teamplayer? Hvordan faciliterer et tværfagligt team til

samarbejde? Hvordan skabes en inkluderende og empatisk kultur på plejehjemmet? Hvordan arbejdes med værdighed i ældrepleje? Hvordan designs nye måder at være i praktik på?

Hvad er du mest optaget af i dit virkelige nu?

Jeg er optaget af fremtidens sundhedsvæsen, og hvilke kompetencer der er brug for i fremtidens sundhedsvæsen (Munksgaard & Haase 2020c). Det er i øjeblikket interessant at følge med i, hvordan corona disrupter den måde, vi tænker og handler på. Det giver mulighed for at få et indblik i, hvordan sundhedsprofessionelle og undervisere navigerer i komplekse og ukendte situationer - hvad har vi af kompetencer til at mestre nye situationer? Hertil kommer, at der i fremtidens sundhedsvæsen ikke vil være de samme ressourcer til rådighed, som vi kender nu. Hverken tid, personale eller økonomi rækker til alt det, vi gerne vil og kan. Nogle vil sikkert mene, at ressourcerne allerede er begrænsede, hvilket giver anledning til forskellige problematikker, fx rekruttering af personale.

Jeg er optaget af at nytænke de måder, vi lærer og samarbejder på, som kan understøtte det vilkår, sundhedsprofessionelle og undervisere er anbragt i; mange situationer er tiltagende komplekse og foranderlige, hvor den viden og erfaring, vi har med os, ofte ikke er tilstrækkelige. Vi kan ikke rationalisere og effektivisere os ud af disse wicked problems - problemer, som er præget af flertydighed, og hvor der ikke er én rigtig løsning. Det er derfor essentielt at tænke i tværfaglighed, for ingen profession kan alene løfte de udfordringer, det enkelte menneske står i. Det tværfaglige og helhedsorienterede fokus gør, at vi må tænke uddannelse på en anden måde - uddannelse som tager sit afsæt i praksis, inspireres af praksis, foregår i praksis og ikke mindst uddannelse, som er med til at udvikle praksis.

Hvorfor interesserer dette område dig i forhold til undervisning/vejledning?

At tænke ud af boksen er en fascinerende evne men noget, som vi mennesker hele tiden skal holde os selv op på og blive udfordret i forhold til. Det er netop det, som litteratur - såvel skønlitterært som humanistiske teorier kan hjælpe os med. De fremviser andre måder at opfatte, forstå og handle på i verden. Tænk blot på Pippi eller Alice i Eventyrland. En forståelse for, at virkeligheden kan være anderledes, giver mulighed for at tænke på nye måder. Formålet med læring må være at udvide sine tanke- og handlemuligheder.

Hvis du skal komme med en pointe eller et råd, du gerne vil videregive, hvad skal det så være?

I sundhedsvæsenet findes en praksis, som til tider er præget af en 0-fejlskultur, hvor ud-af-boksen tankegangen kan blive en udfordring, hvis vi tror, der kun er en rigtig løsning på problemet - løsninger defineret af andre uden for situationen (retningslinjer, ledere, andre professioner). At turde udfordre egne og andres

antagelser handler også om at forstå sig selv og den organisation, vi er en del af. Forstå, at det er os selv, der er med til at skabe rammer, vilkår og muligheder for fremtidens sundhedsvæsen. Den polske sociolog, Zygmunt Bauman, siger det meget rammende i følgende citat:

"Når alt kommer til alt, så sætter en forståelse af os selv i nutiden os bedre i stand til at begribe samtidens vilkår og forhold, uden hvilken der ikke ville være noget håb om at forme fremtiden" (Bauman & May, 2003).

Referencer:

- Bauman, Zygmunt, & May, Tim (2003). At tænke sociologisk: Hans Reitzels Forlag.
- Illeris, K. (2003) Transformativ læring og identitet. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Mezirow, Jack 2005 Transformation Theory of Adult Learning" I: Michael R. Welton (red.): In defence of the Lifeworld. Critical Perspectives on Adult Learning. State University of New York Press
- Munksgaard M (2020a) Den Online uddannelse i Klinisk lederskab www.klinisklederskab.visvis.dk
- Munksgaard, Marianne Eilsø (2020b) Etik på spil klinisk lederskab I Munksgaard, Marianne Eilsø & Fjordside, Solveig (Red) Etiske problemstillinger, dilemmaer og paradokser for sundhedsprofessionelle. Gads Forlag
- Munksgaard, Marianne Eilsø Haase, Katrine (2020c) (UN) Boxing Future Health. Uddannelsesnyt nr. 2
- Munksgaard, Marianne Eilsø (2018) Klinisk lederskab. I Hundborg, Steen (red.) Forandringer i sundhedsvæsenet. Munksgaard
- Schmidt, Lars-Henrik. (2006). Diagnosis III. Pædagogiske forhold. Danmarks Pædagogiske Universitets Forlag